

НАЗВА КУРСУ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус) Аналіз складних систем методами машинного навчання

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	<i>12 Інформаційні технології¹</i>
Спеціальність	<i>122 Комп'ютерні науки</i>
Освітня програма	<i>Комп'ютерні науки</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/очна(вечірня)/заочна/дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, 4 семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредитів ЕКТС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська/Англійська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: Лектор: доктор фізико-математичних наук, професор, Касьянов Павло Олегович, kasyanov.pavlo@iit.kpi.ua https://www.facebook.com/pkasyanov https://www.linkedin.com/in/pavlokasyanov/ https://www.researchgate.net/profile/Pavlo_Kasyanov Практичні / Семінарські: доктор фізико-математичних наук, професор, Касьянов Павло Олегович, kasyanov.pavlo@iit.kpi.ua https://www.facebook.com/pkasyanov https://www.linkedin.com/in/pavlokasyanov/ https://www.researchgate.net/profile/Pavlo_Kasyanov
Розміщення курсу	https://piazza.com/national_technical_university_of_ukraine_igor_sikorsky_kyiv_polytechnic_institute/spring2022/mlcs/resources

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою кредитного модуля є формування у студентів системного наукового світогляду, загальнокультурного кругозору та компетентностей виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері комп'ютерних наук, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень. Зокрема, засвоїти існуючі та створювати нові методи та алгоритми апроксимації узагальнених розв'язків складних нелінійних систем в спеціальних класах просторів з нелійними та багатозначними відображеннями типу Вольтерри за допомогою рекурентних нейронних мереж із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras із застосуваннями до проблем наближеного розв'язання класів нелінійних задач з частинними похідними з допустимо нелійними немонотонними диференціальними операторами дивергентного типу та нелінійних граничних задач. Переваги полягають у можливості робити ефективні апроксимації розв'язків для задач з

допустимо багатозначними нелінійностями, зокрема, без єдиності розв'язків відповідних задач Коші, що є важливим для застосувань до нелінійних ДРЧП, нелінійних крайових задач та задач керування та оптимізації в нескінченновимірних просторах

Предмет вивчення.

Складні нелінійні системи в спеціальних класах нескінченновимірних просторів розподілів.

Основні завдання кредитного модуля.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни аспіранти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

методів та засобів машинного навчання для аналізу складних систем.

уміння:

проводити регуляризацію негладких та багатозначних нелінійностей диференціально-операторних рівнянь та включень в спеціальних класах просторів розподілів методами Іосіди та Бертсекаса. За допомогою методу штучного керування навчитись обґрунтовувати нові апіорні оцінки, доводити нові теореми про регулярність та збіжність для узагальнених розв'язків. Для регуляризованих задач досліджувати топологію апроксимуючих нейромереж. Розроблювати алгоритм для реалізації методів наближеного розв'язання за допомогою програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras. Результати реалізовувати на конкретних тестових та прикладних задачах з частинними похідними з допустимо нелінійними немонотонними диференціальними операторами дивергентного типу та нелінійних граничних задачах

досвід:

створення дослідницької лабораторії аналізу складних систем (парадигма організованої співпраці за досвідом провідних національних лабораторій США), де роль кожного члена команди полягає в тому, щоб спеціалізуватися на певній задачі, щоб стати найкращим у ній, маючи при цьому цілісний погляд на весь процес.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Базовий рівень володіння англійською мовою, вища математика, програмування.

3. Зміст навчальної дисципліни

Кредитний модуль 1.

1. Топологія апроксимуючої нейромережі для класів диференціально-операторних рівнянь та включень типу Вольтерри;
2. Методи та алгоритми наближеного розв'язання класів диференціально-операторних рівнянь та включень із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras;
3. Наближене розв'язання класів нелінійних задач з частинними похідними з допустимо нелінійними немонотонними диференціальними операторами дивергентного типу та нелінійних граничних задач за допомогою рекурентних нейронних мереж із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras.

Рекомендована тематика практичних (семінарських) занять

Метою проведення практичних занять є закріплення знань, надбаних на лекційних заняттях, здобуття умінь розв'язувати реальні проблеми якісного та кількісного аналізу складних систем за допомогою методів та засобів машинного навчання.

1. дослідження топології апроксимуючої нейромережі для класів диференціально-операторних рівнянь та включень типу Вольтерри;
2. машинне навчання стійких апроксимуючих динамічних систем;
3. дослідження стійкості та обґрунтування нових апріорних оцінок для розв'язків диференціально-операторних рівнянь та включень в спеціальних класах нескінченновимірних просторів з відображеннями типу Вольтерри;
4. доведення основних теорем щодо збіжності алгоритмів наближеного розв'язання диференціально-операторних рівнянь та включень в спеціальних класах просторів розподілів з нелінійними та багатозначними відображеннями типу Вольтерри за допомогою рекурентних нейронних мереж;
5. розробка методів та алгоритмів наближеного розв'язання класів диференціально-операторних рівнянь та включень із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras;
6. наближене розв'язання класів нелінійних задач з частинними похідними з допустимо нелінійними немонотонними диференціальними операторами дивергентного типу та нелінійних граничних задач за допомогою рекурентних нейронних мереж із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Всі необхідні матеріали містяться на платформі Piazza

https://piazza.com/national_technical_university_of_ukraine_igor_sikorsky_kyiv_polytechnic_institute/spring2022/mlcs/resources

Базова література:

1. Zgurovsky, Michael Z., and Pavlo O. Kasyanov. *Qualitative and Quantitative Analysis of Nonlinear Systems*. Springer, Cham, 2018.
2. <https://www.tensorflow.org/>
3. <https://keras.io/>
4. Maria Laura Piscopo, Michael Spannowsky, and Philip Waite Solving differential equations with neural networks: Applications to the calculation of cosmological phase transitions // *Phys. Rev. D* 100, 016002 – Published 9 July 2019
5. MohamadAli Torkamani, Phillip Wallis, Shiv Shankar, Amirmohammad Rooshenas Learning Compact Neural Networks Using Ordinary Differential Equations as Activation Functions // 2019, arXiv:1905.07685

Додаткова література:

6. Isaac Elias Lagaris, Aristidis Likas, and Dimitrios I. Fotiadis Artificial Neural Networks for Solving Ordinary and Partial Differential Equations // *IEEE Transactions On Neural Networks*, Vol. 9, No. 5, 1998
7. Ken-ichi Funahashi, Yuichi Nakamura Approximation of dynamical systems by continuous time recurrent neural networks // *Neural Networks Volume 6, Issue 6, 1993, Pages 801-806*

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	Топологія апроксимуючої нейромережі для класів диференціально-операторних рівнянь та включень типу Вольтерри [1-7];
2	Методи та алгоритми наближеного розв'язання класів диференціально-операторних рівнянь та включень із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras [1-7];
3	Наближене розв'язання класів нелінійних задач з частинними похідними з допустимо нелінійними немонотонними диференціальними операторами дивергентного типу та нелінійних граничних задач за допомогою рекурентних нейронних мереж із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras [1-7];

5.2. Практичні заняття

Метою проведення практичних занять є закріплення знань, надбаних на лекційних заняттях, здобуття умінь розв'язувати реальні проблеми за допомогою методів та засобів машинного навчання

№ з/п	Назва теми заняття (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	дослідження топології апроксимуючої нейромережі для класів диференціально-операторних рівнянь та включень типу Вольтерри [1-7];
2	машинне навчання стійких апроксимуючих динамічних систем [1-7];
3	дослідження стійкості та обґрунтування нових апріорних оцінок для розв'язків диференціально-операторних рівнянь та включень в спеціальних класах нескінченновимірних просторів з відображеннями типу Вольтерри [1-7];
4	доведення основних теорем щодо збіжності алгоритмів наближеного розв'язання диференціально-операторних рівнянь та включень в спеціальних класах просторів розподілів з нелійними та багатозначними відображеннями типу Вольтерри за допомогою рекурентних нейронних мереж [1-7];
5	розробка методів та алгоритмів наближеного розв'язання класів диференціально-операторних рівнянь та включень із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras [1-7];
6	наближене розв'язання класів нелінійних задач з частинними похідними з допустимо нелінійними немонотонними диференціальними операторами дивергентного типу та нелінійних граничних задач за допомогою рекурентних нейронних мереж із використанням відкритих програмних бібліотек для машинного навчання TensorFlow та Keras [1-7];

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота студентів полягає в опрацюванні матеріалів та виконанні завдань на платформі дистанційного навчання Piazza

[https://piazza.com/national technical university of ukraine igor sikorsky kyiv polytechnic institute/spring2022/mlcs/resources](https://piazza.com/national_technical_university_of_ukraine_igor_sikorsky_kyiv_polytechnic_institute/spring2022/mlcs/resources) ; підготовці до залікової роботи.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вимагається належне виконання усіх завдань на платформі дистанційного навчання Piazza

[https://piazza.com/national technical university of ukraine igor sikorsky kyiv polytechnic institute/spring2022/mlcs/resources](https://piazza.com/national_technical_university_of_ukraine_igor_sikorsky_kyiv_polytechnic_institute/spring2022/mlcs/resources) згідно вимог та індивідуальної стратегії, яку визначає аспірант самостійно або, за необхідності, під науковим керівництвом викладача / наукового керівника.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: кожен студент визначає стратегію виконання завдань (самостійно або, за необхідності, під науковим керівництвом викладача / наукового керівника), ставлячи на меті одержати в кінці семестру 100 балів.

Види контролю :

- 1) дві відповіді (кожного студента в середньому) на практичних заняттях (за умови, що на одному занятті в середньому опитуються 8 студентів при максимальній чисельності групи 30 осіб);*
- 2) виконання однієї контрольної роботи (в дистанційному режимі – тестів та завдань).*

СИСТЕМА РЕЙТИНГОВИХ БАЛІВ

1. Практичне заняття

Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює 20 балів X 2 =40 балів.

Критерії оцінювання:

0–8 балів – задача не розв’язана, при цьому студент володіє певними теоретичними відомостями щодо теми практичного заняття;

9–14 балів – задача розв’язана не до кінця або розв’язок містить грубі технічні недоліки, при цьому студент вільно володіє теоретичними відомостями щодо теми практичного заняття;

15–20 балів – задача в цілому розв’язана, при цьому студент вільно володіє теоретичними відомостями щодо теми практичного заняття.

2. Модульний контроль.

Максимальні кількість балів за контрольну роботу (проект) дорівнює 60 балів.

Критерії оцінювання:

0–20 балів – задача в цілому не розв’язана або розв’язок містить грубі технічні недоліки, відповіді на теоретичне питання немає;

21–50 балів – задача в цілому розв’язана, теоретичне питання розкрито;

51–60 балів – задача розв’язана, відповідь на теоретичне питання є вичерпною.

Штрафні та заохочувальні бали за:

- виконання завдань із удосконалення дидактичних матеріалів з дисциплін надається від 15 до 30 заохочувальних бали.

За результатами навчальної роботи за перші 7 тижнів «ідеальний студент» має набрати 20 балів. На першій атестації (8-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менш ніж 10 балів. За результатами 13 тижнів навчання «ідеальний студент» має

набрати 40 балів. На другій атестації (14-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менш ніж 20 балів.

Максимальна сума балів складає 100. Необхідною умовою допуску до заліку є позитивна оцінка з контрольної роботи. Для отримання заліку з кредитного модуля "автоматом" потрібно мати рейтинг не менш ніж 60 балів, а також зараховану контрольну роботу (більш ніж 30 балів). Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менше 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку у системі ECTS, виконують залікову роботу. При цьому до балів з контрольної роботи додаються бали за залікову роботу і ця рейтингова оцінка є остаточною. Контрольне завдання цієї роботи складається з двох питань робочої програми з переліку, що наданий у методичних рекомендаціях до засвоєння кредитного модуля. Додаткове питання з тем практичних занять отримують студенти, які не приймали участі у роботі певного практичного заняття. Незадовільна відповідь з додаткового питання знижує загальну оцінку на 4 бали.

Кожне питання оцінюється з 20 балів відповідно до системи оцінювання:

- “відмінно”, повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 20...18 балів;
- “добре”, достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 17...14 бал;
- “задовільно”, неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 13...11 балів;
- “незадовільно”, незадовільна відповідь – 0 балів.

Сума балів: за кожне з двох запитань залікової роботи та контрольну роботу переводиться до залікової оцінки згідно з таблицею.

Бали Оцінка

100...95 Відмінно

94...85 Дуже добре

84...75 Добре

74...65 Задовільно

64...60 Достатньо

Менше 60 Незадовільно

ДКР не зараховано Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Всі необхідні матеріали містяться на платформі навчання Piazza

<https://piazza.com/national technical university of ukraine igor sikorsky kyiv polytechnic institute/spring2022/cscphd/resources>

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено директор ІПСА, д.ф.-м.н., професор, Касьянов Павло Олегович

акад НАН України, д.т.н., проф. Михайло Захарович Згуровський

Ухвалено кафедрою математичних методів системного аналізу (протокол № 9 від 24.06.2020р.)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 9 від 25.06.2020р.)